

Євгеній Мельник
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)
Руслан Слобоженко
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ «МІЖМОВНОГО РОЗУМІННЯ» У НАВЧАННІ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація У тезах розглядаються засади, етапи та перспективи використання методики «міжмовного розуміння» у навчанні другої іноземної мови. Висвітлюється її вплив на мотивацію до вивчення другої іноземної мови та створення позитивного ставлення до незнайомого мовного коду. Обґрунтовується можливість використання цієї методики у навчанні французької мови з опорою на англійську.

Ключові слова: міжмовне розуміння; романські мови; друга іноземна мова; методика навчання.

Abstract The work deals with bases, phases and perspectives of using the method of ‘intercomprehension’ to teach a second foreign language. Its [method] impact to motivate to learn a second foreign language and to create a positive attitude to unfamiliar language code is illustrated. The feasibility of the method to teach French with a support of English is substantiated.

Key words: intercomprehension; Roman languages; second foreign language; language learning method.

Працюючи з початківцями, викладачі другої іноземної мови (ДІМ) часто спостерігають дві протилежні, на перший погляд, тенденції: з одного боку, студенти демонструють високу мотивацію до вивчення нової мови, що забезпечує стійкий інтерес до предмету; з іншого боку, сподіваючись на швидкі успіхи, вони з часом починають панікувати через необхідність оволодіти новими (складними, на їхню думку) фонетичними та лексико-граматичними навичками, засвоїти великий обсяг інформації. Набувши з віком схильності до рефлексії та самокритики, студенти ризикують втратити необхідну для успішної навчальної діяльності впевненість у своїх силах. Тож нагальним завданням викладачів ДІМ на початковому етапі є пошук методів і прийомів, які б дозволили знизити рівень тривожності, усунути психологічні

бар'єри, запевнити студентів у тому, що їхня діяльність з опанування іншого мовного коду буде безсумнівно результативною.

У цьому питанні на увагу заслуговує методика «міжмовного розуміння» (intercompréhension) [2, с. 56-57]. Вона орієнтується переважно на вивчення романських мов і дозволяє їхнім носіям усвідомити свій лінгвістичний потенціал, оптимізуючи процес засвоєння. Спільні риси, які зберігаються у романських мовах, сприяють успішності першого кроку до оволодіння цими мовами. Методика «міжмовного розуміння» (MP) базується на зоровому сприйнятті спеціально відібраних текстів незнайомими романськими мовами. Йдеться не стільки про читання у прямому сенсі слова, скільки про розшифровування, пошук елементів, які допомагають зрозуміти зміст. Дослідники зазначають, що методика MP не є ефективною, якщо вона використовується для сприйняття усного мовлення: оскільки фонетична форма потенційно знайомих слів може суттєво відрізнятись від графічної, слухачі майже одразу губляться у потоці звуків і не мають можливості повернутися до аналізу елементів, здатних забезпечити розуміння змісту [3, с. 71]. Взаємодія членів навчальної групи є однією з принципових умов MP: якщо один студент не знає (не впізнає) слово, йому на допомогу приходять інші. Колективна робота з текстом дозволяє перейти від часткового та приблизного до максимально повного і точного розуміння змісту. Така діяльність дозволяє залучити інтуїцію, мобілізувати увагу, актуалізувати знання, зробити їх корисними, сформувати позитивне ставлення до незнайомої іноземної мови, організувати евристичний підхід [1, с. 52] до виконання завдання. Очевидно, що використання зазначеної методики не забезпечує засвоєння іншомовного матеріалу, не робить студентів поліглотами. Роль MP полягає у підтриманні мотивації та відчуття впевненості у своїх силах завдяки порівнянню споріднених мов і використанню ефективних інструментів для розуміння іншомовних текстів. Застосування методики MP є тільки прелюдією для подальшого формування мовно-мовленнєвих навичок і розвитку мовленнєвих умінь.

Відбір текстів для реалізації MP здійснюється за певними критеріями: тексти повинні бути короткими, стилістично нейтральними, синтаксично нескладними, простими для розуміння (кількість слів, які студенти не зможуть «розшифрувати», не повинна перевищувати 25%). Перевага надається публіцистичним текстам, що дозволяє не «інфантилізувати» студентів: у такому випадку вони мають справу з текстами, подібними до статей рідною мовою або іноземною, якою вони вже володіють на високому рівні [3, с. 71]. Ми вважаємо, що для забезпечення

повнішого розуміння тексти доцільно адаптувати до мовних можливостей студентів, скорочуючи за потреби обсяг, спрощуючи синтаксис, замінюючи важливі для сприйняття незнайомі слова такими, що студенти безумовно впізнають. Окрім публіцистичних текстів (з рубрик «Події», «Культура», «Наука») можна використовувати, на нашу думку, літературні тексти (з урахуванням зазначених вище критеріїв відбору). Ми не виключаємо також можливості створення викладачами навчальних текстів відповідно до спеціалізації студентів і тематики курсу з ДІМ.

Використання методики МР є можливим, на наше переконання, не тільки у контексті романських мов. Знання англійської мови може стати підґрунтям, наприклад, для оптимізації вивчення французької мови, яка традиційно вважається складною. Ефект упізнання численних слів, запозичених англійською мовою з французької, підсилюється також знанням лексики, запозиченої рідною мовою. Основний зміст тексту, наведеного нижче, навіть початківці у французькій мові зрозуміють повністю, оскільки більшість слів присутня в їхньому англомовному вокабулярі.

Le viaduc de Millau est un pont autoroutier qui franchit la vallée du Tarn, dans le département de l'Aveyron, en France. Il couvre une brèche de 2 460 mètres de longueur et de 270 mètres de profondeur au point le plus haut, dans un panorama splendide. Le projet de construction a nécessité 13 ans d'études techniques et financières. Les études ont commencé en 1988 et le pont a été inauguré le 17 décembre 2004. L'ouvrage a été dessiné par l'architecte Norman Foster. La construction du pont a coûté 320 millions d'euros. Le viaduc de Millau est le pont le plus haut du monde. Il a seulement 7 piliers. Le pont a permis d'animer les activités commerciales et industrielles de la région aveyronnaise. Le tourisme autour du viaduc est très développé.

Продемонструємо сукупність елементів, які забезпечують майже повне розуміння наведеного тексту тими, хто володіє англійською мовою і тільки починає вивчати французьку:

* Viaduct * Millau *** automobile route *** Tarn valley, ** department * Aveyron, * France. * cover ** 2460 meters * long * 270 meters * profound * point * plus *, ** panorama splendide. * project * construction * necessitate 13 * studies techniques * financial. * studies * commence * 1988 ***** inaugurate * 17 December 2004. *** design * architect Norman Foster. * construction *** cost 320 million Euros. * Viaduct * Millau **** plus ***, *** 7 pillars. *** permit animate * activities commercial * industrial ** region *. * tourism ** viaduct ** develop.

Студенти швидко здогадуються, що слова «le», «de», «la», «une», «et», «les» не мають вирішального змістовного навантаження. Пояснення щодо значення діакритичних знаків у словах *études* та *coûté* наблизить студентів до знаходження еквівалентів в англійській мові. Запропонований текст стає ще зрозумілішим, якщо повідомити студентам, що існує безпосередній зв'язок між словами *pont* і «понтон, понтонний», *brèche* і «бреш» (рос.), *haut* і «от кутюр», *ans* і «anniversary», *monde* і «мундіаль».

Нагадаємо, що запропонована діяльність (ігрова за своєю сутністю) не є перекладом і повністю виключає можливість використання словників та електронних перекладачів. Розшифровування тексту може відбуватися у різних формах (усією групою, малими групами, у форматі конкурсу, письмово, усно). Студенти отримують дві поради: 1) замінювати спеціальним словом або символом незрозумілі елементи; 2) не зупинятися на складних для сприйняття фразах і намагатися зрозуміти основний зміст [3, с. 72]. У разі проблеми викладач не дає готові відповіді, а спрямовує міркування студентів, підказує асоціації. Для цього він може прочитати студентам окремі слова, значення яких стане зрозумілішим саме завдяки їхньому звучанню. Після такого розшифровування тексту доцільно перейти до формування/вдосконалення фонетичних навичок, навичок читання, лексико-граматичних навичок, яке відбуватиметься на емоційно позитивному фоні, створеному успішною попередньою діяльністю.

Практичний досвід роботи свідчить про ефективність методики МР і доцільність її регулярного використання у навчанні французької як ДІМ з опорою на англійську.

Список використаних джерел

1. Мельник Є.Ю., Ляхова В.П. До питання про інтелект у системі пізнання світу та навчання граматики іноземних мов. *Іноземні мови*. 1996. №1. С. 52-54.
2. Balta C. Comprendre les langues romanes. *Le français dans le monde*. № 397. 2015. P. 56-57.
3. Chomel B., Ploquin F. Pour jouer le jeu de l'intercompréhension. *Le français dans le monde*. № 397. 2015. P. 71-73.